

KONTRASTIVNA ANALIZA STALIŠČ GLEDE SPOLNO VKLJUČUJOČE RABE JEZIKA V ČASOPISIH *DELO* IN *DIE WELT*¹

Razpravljanje o spolno vključujoči rabi jezika je ustvarilo dva tabora – tiste, ki spolno vključujočo rabo jezika zagovarjajo, in tiste, ki v spolno vključujoči rabi jezika vidijo predvsem ideologiziranje jezika in se jim trenutna jezikovna raba ne zdi izključujoča. V Sloveniji je bila debata najživahnejša leta 2018 po sprejetju sklepa Senata Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, ki v pravnih aktih fakultete določa rabo ženskega generičnega spola za katerikoli spol. V Nemčiji je debata še zmeraj živahna in poteka v različnih medijih (na televiziji, radiu, v časopisu); v Sloveniji je nekoliko potihnula. V članku so analizirana stališča glede spolno vključujoče rabe jezika v nemškem in slovenskem dnevnem časopisu *Delo* in *Die Welt* z namenom poiskati podobnosti in razlike med stališči. Analiza stališč je opravljena na vzorcu 29 člankov, ki so razvrščeni najprej v dve skupni glede na prevladujoče stališče v članku – na negativna in pozitivna stališča. Nadalje so negativna in pozitivna stališča razdeljena v argumentativne sklope, v katere lahko na podlagi vsebinske analize uvrstimo stališča iz analiziranih člankov.

Ključne besede: spolno vključujoča raba jezika, javna razprava, jezik in spol, stališča glede spolno vključujoče rabe

Contrastive analysis of attitudes towards gender-inclusive language use in the newspapers *Delo* and *Die Welt*

The discussion about gender-inclusive language has created two camps – those who advocate for gender-inclusive language use, and those who see it primarily as language ideologization and do not find the current language usage exclusive. In Slovenia, the debate was liveliest in 2018 after the adoption of the resolution by the Senate of the Faculty of Arts at the University of Ljubljana, which mandates the use of the feminine generic gender in the faculty's legal documents for any gender. In Germany, the debate is still lively and takes place in various media (on television, radio, in newspapers); in Slovenia,

¹ Članek je nastal v okviru raziskovalnega programa št. P6-0215 (Slovenski jezik – bazične, kontrastivne in aplikativne raziskave), ki ga je sofinancirala Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije iz državnega proračuna.

it has somewhat quietened down. The article analyses attitudes regarding gender-inclusive language usage in the German and Slovenian daily newspapers *Delo* and *Die Welt* with the aim of identifying similarities and differences between the viewpoints. The analysis of attitudes is conducted on a sample of 29 articles, first categorized into two groups based on the predominant stance in the article – negative and positive attitudes. Furthermore, negative and positive attitudes are divided into argumentative clusters, into which attitudes from the analysed articles can be classified based on content analysis.

Keywords: gender-inclusive language usage, public debate, language and gender, attitudes towards gender-inclusive usage

1 Uvod

Razpravljanje o jeziku in spolu² se zdi prisotno šele nekaj let, vendar prvi zametki razprav segajo že v 16. in 17. stoletje, ko so se upravičevale moške slovnične oblike za ohranjanje naravnega reda. Z vključevanjem žensk v javno sfero se je začelo postavljati vprašanje, kako bi ženske lahko v jeziku postale vidnejše. Kot ugotavljata Mikić in Kalin Golob (2019: 76), se je vprašanje jezikovnih intervencij okrepilo z vzponom drugega feminističnega vala, torej v 60. in 70. letih prejšnjega stoletja, ko so se ženske politično in ekonomsko osamosvojile, ko so se spremenila pričakovanja družbe do njih ipd. Čedalje vidnejši postajajo posamezniki in posameznice, ki se ne identificirajo v binarnem okviru moški-ženska, zato se iščejo načini za njihovo ustrezno nagovarjanje. Takih izraznih sredstev v jeziku še ni, zato je razprava o iskanju možnosti potrebna.

2 Pregled literature

V nemščini se je razprava o jeziku in spolu začela z Luiso F. Pusch, predstavnico feminističnega jezikoslovja, v 80. letih prejšnjega stoletja, ko je objavila knjigo z naslovom *Deutsch als Männersprache*, v kateri se je spraševala, ali je nemščina od nekdaj moško osredinjen jezik. Leta 2018 je izšla monografija avtoric Kotthoff in Nübling z naslovom *Genderlinguistik: Eine Einführung in Sprache, Gespräch und Geschlecht*. Monografija ponuja celovit vpogled v temo jezika in spola ter posega na interdisciplinarna jezikoslovna področja (sociolingvistika, psiholingvistika ipd.). Monografija pokaže, da je širša javna razprava o jeziku in spolu (v Nemčiji) velikokrat zreducirana zgolj na razpravljanje o zvezdici (*) oziroma *Genderstern* (Lobin 2021: 45), ki jo postavimo na mesto podčrtaja ali pomišljaja, in pomeni vključevanje vseh spolnih identitet, ki se ne opredelijo v okviru moški-ženska, in ne posega na druga področja, ki jih tematika jezika in spola obsega. 2019 je izšel Dudnov priročnik avtoric Diewald in Steinhauer z naslovom *Gendern – ganz einfach!*, ki navaja rešitve in predloge za rabo spolno vključujočega jezika.

² V članku se pojavljajo sintagme jezik in spol, spol v jeziku in spolno vključujoča raba jezika. Spol in jezik ali spol v jeziku pomenita razpravljanje o spolu in njegovem (trenutnem) izražanju v jeziku, predvsem slovnični vidik. Spolno vključujoča raba jezika pomeni izrazne možnosti na ravni vidnosti žensk in vseh, ki se ne identificirajo v okviru moški-ženska, ter vključuje alternativne izrazne možnosti (gl. opombo 5). Prav tako se spolno vključujoča raba pojavlja v kontekstu izraženih stališč do nje, saj gre za kritiko ali zagovarjanje obstoječih in alternativnih izraznih možnosti.

V slovenščini se je razpravljanje o jeziku in spolu začelo leta 1995 z izidom publikacije oziroma s priročnikom glede večanja vidnosti žensk v jeziku *Neseksistična raba jezika* avtoric Kozmik Vodušek in Jeram. Doleschal (2016: 86) opozori še na tri publikacije iz druge polovice devetdesetih let, ki pomenijo začetek razprav o jeziku in spolu v slovenščini: (1) *Predlog zakona o gimnazijah 1995*,³ (2) *Razmerje med spolom kot potezo reference in spolom kot slovnično kategorijo* (Kunst Gnamuš 1995), (3) Zbornik SSJLK 1997: *Ženska v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. Leta 2018 je izšla publikacija *Smernice za spolno občutljivo rabo jezika* (Šauperl idr. 2018). Oktobra 2018 je bila na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani organizirana okrogla miza Jezik in spol. Največ prispevkov v strokovni javnosti je nastalo po sprejetju sklepa Senata ljubljanske Filozofske fakultete in tudi kot odzivi na okroglo mizo – tematska številka *Slavistične revije* (2019) (29 razprav, posvečenih jeziku in spolu na jezikovnosistemski, sociolingvistični ravni, spol v frazeologiji itn.); *Slovenščina 2.0: Jezik in družbeni spol* (2019) (razprave o jeziku in spolu z vidika diskurzivne analize, analize javne razprave, primerjave argumentov itn.). Novembra 2019 sta SAZU in FF UL organizirali posvet Spol in spoštovanje: Strategije kultiviranja razlik.

Razprave o spolno vključujoči rabi jezika so bile v Sloveniji najštevilčnejše 2018, ko je Senat Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani sprejel sklep št. 41, ki je predpisal rabo ženskega generičnega spola v pravnih aktih fakultete, nato je razpravljanje nekoliko potihnilo, čeprav je še zmeraj prisotno.⁴ V Nemčiji je (javna) razprava še zmeraj aktualna; med drugim poteka na Leibnizovem inštitutu za nemški jezik v Mannheimu tudi raziskovalni projekt *Empirische Genderlinguistik*;⁵ oktobra 2023 je bila na istem inštitutu organizirana delavnica glede spola in jezika v povezavi s psiholingvističnimi in korpusnimi pristopi.

Članek se v nadaljevanju ukvarja s primerjavo stališč glede spolno vključujoče rabe jezika v slovenskem dnevnem časopisu *Delo* in nemškem *Die Welt* in poskuša poiskati podobnosti in razlike v argumentaciji v razpravah o spolno vključujočem jeziku v dveh jezikovno (in kulturno) različnih okoljih. Najprej je kratko predstavljen problem spola v jeziku, nato sledi razvrstitev stališč iz analiziranih člankov na bodisi negativna stališča, torej tista, ki se izrekajo proti spolno vključujoči rabi jezika, bodisi pozitivna, torej tista, ki podpirajo spolno vključujočo rabo jezika. Temu sledi še razdelitev v argumentativne sklope glede na vsebinske utemeljitve argumentacije v člankih.

³ Predlog zakona je bil zapisan z dvojnimi oblikami, npr. 38. člen: »Učitelj oziroma učiteljica dijakinjam in dijakom omogoči sodelovanje pri načrtovanju preverjanja in ocenjevanja znanja.« Zakon je bil kasneje sprejet v obliki z generičnim moškim spolom (Doleschal 2016: 87).

⁴ Marca 2023 je bilo v okviru Podiplomske šole ZRC SAZU organizirano predavanje doc. dr. Borisa Kerna: Spolno vključujoča raba jezika, gl. <https://mailman.ijs.si/pipermail/slovlit/2023/008001.html> (dostop 5. 11. 2023).

⁵ Povezava: <https://www.ids-mannheim.de/lexik/pb-lexik-empirisch-digital/empirische-genderlinguistik/> (dostop 20. 10. 2023).

3 Spol v jeziku

Slovníčarji (npr. Toporišič 2000 in Kunst Gnamuš 1995) so spol v jeziku razumeli kot kategorijo, ki omogoča »koncept ujemanja« (Šabec 2019: 292), da lahko pregibne besedne vrste oblikovno poistovetimo glede na spol odnosnice. Slovenščina je pri izražanju spola na morfoskladenjski ravni kompleksnejša od nemščine. Spol morfološko izraža na priponi, kar privede do nujnega ujemanja pri sklanjanju in spreganju. Problem nastane, kateri spol uporabiti pri raznospolnih besednih zvezah, npr. pri zloženih osebkih in ujemanju s povedkom. Pri takih primerih bi uporabili moški generični spol. Nemščina je, za razliko od slovenščine, morfoskladenjsko manj obremenjena pri izražanju spola. Spol izraža pri ujemanju med samostalnikom in pridevnikom, ne pa tudi pri ujemanju osebka s povedkom. V množini pa se spol poenoti – samostalniki pridobijo določni člen *die*, in sklanjatveno končnico *-en*.

Moški generični spol je opredeljen kot jezikovna raba, pri kateri slovnično moška poimenovanja označujejo vse osebe – tako je beseda npr. učitelj nevtravno poimenovanje za učiteljice in učitelje (Müller-Spitzer 2022; Kothhoff in Nübling 2019). Raba moškega generičnega spola naj bi bila uporabna tudi zaradi ekonomičnosti oziroma (najmanjše) morfemske (ne)obremenjenosti, kar lahko imenujemo jezikovna gospodarnost (Vidovič Muha 2019: 130). Jezikovna gospodarnost v vseh jezikih ne pomeni enako. Nemščina je v primerjavi s slovenščino (morfološko) gospodarnjša, vendar še zmeraj teži k rabi generičnega moškega spola, ko moška poimenovanja veljajo za moške in ženske. Moški generični spol tako posega na (1) poimenovalno raven (npr. Biti učitelj je lep poklic – učitelj se nanaša na učiteljice in učitelje) in (2) ujemalno raven (npr. pri ujemanju večspolnega osebka in povedka). Moški generični spol je pravzaprav povod za razpravljanje o (ne)vidnosti ženskega spola in transspolnih oseb v jeziku.

4 Stališča glede spolno vključujoče rabe jezika

Mikić in Kalin Golob (2019: 83) sta primerjali angleške in slovenske argumente proti uvajanju sprememb v seksistični rabi jezika. Sklicujeta se na klasifikacijo argumentov po Blaubergs (1980), ki je identificirala argumente prvih razprav o seksističnem jeziku, in povzemata naslednjo klasifikacijo argumentov proti uvajanju jezikovnih intervencij: (1) kršitev svobode govora, (2) uničevanje jezikovne in literarne tradicije, (3) trivialnost, (4) jezikovne intervencije so pretežke in nepraktične in (5) jezikovne intervencije so okorne in neestetske. V zaključku (Mikić in Kalin Golob 2019: 108) avtorici poudarita, da gre pri argumentaciji večinoma za težnjo po ohranjanju statusa quo, ki lahko preživi desetletja.

Lobin (2021: 46) poudarja, da je treba pri argumentaciji za uvajanje spolno vključujoče rabe jezika in proti njej razlikovati dve ravni razprave:

1. Razprava poteka samo na ravni vidnosti žensk v jeziku in sega vse od začetkov feminističnega jezikoslovja v 70. letih prejšnjega stoletja do danes. Ta raven obsega dvojna poimenovanja in kritiko moškega generičnega spola.
2. Vidnost drugih spolov oziroma tistih, ki se ne opredeljujejo v okviru binarnega vzorca moški-ženska. Ta raven obsega alternativne izrazne možnosti spola v jeziku⁶ (zvezdica, poševnica, dvopičje ...) in nevtralna poimenovanja (npr. *vodstvo*, *die Leitung*).

Če obstaja analiza negativnih argumentov in stališč v tuji literaturi, ki jo povzema Mikić in Kalin Golob (2019), ni moč zaslediti tudi primerjave in klasifikacije pozitivnih stališč. V nadaljevanju sledi kontrastivna analizirana pozitivnih in negativnih stališča glede spolno vključujoče rabe jezika v nemščini in slovenščini.

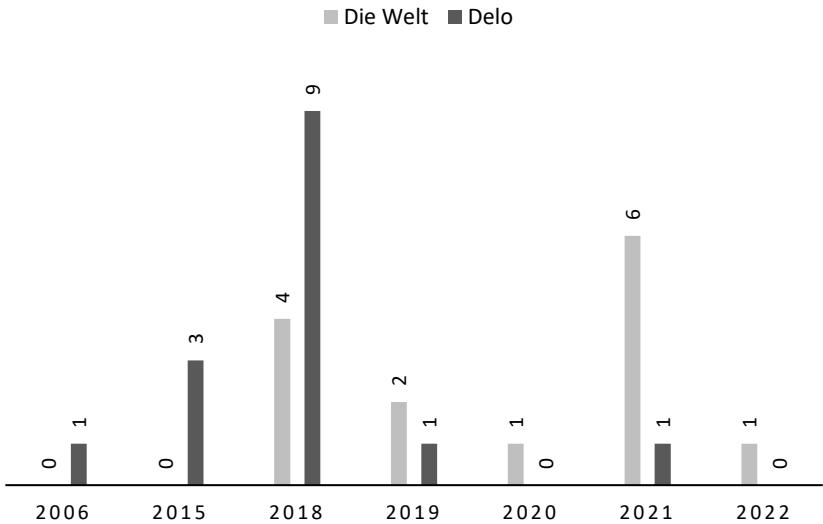
5 Kontrastivna analiza stališč v časopisih *Die Welt* in *Delo*

Analiziranih je bilo 29 člankov, ki izražajo avtoričino ali avtorjevo stališče o spolno vključujoči rabi jezika. Ključne besede za iskanje člankov so bile *jezik in spol*, *spolno vključujoča raba jezika* oziroma za nemščino *Sprache und Geschlecht*, *Gendern* in *geschlechtergerechte Sprache*. Izbrane članke iz *Dela* so mi poslali iz arhiva časopisne hiše, za nemški časopis *Die Welt* pa sem uporabil iskalnik na spletni strani časopisa.

Stališča so najprej razdeljena v dve večji skupini glede na to, ali so pozitivna, torej tista, ki pretežno zagovarjajo spolno vključujočo rabo, oziroma, ali so negativna, torej tista, ki pretežno odklanjajo spolno vključujočo rabo jezika. Izražanje pozitivnega ali negativnega stališča je bilo včasih razvidno že iz naslova, včasih je bilo to razvidno šele po prebranju članka. Po krovni razvrstitvi člankov sem vsak članek še vsebinsko analiziral. Nato sem znotraj skupine pozitivnih in negativnih stališč na podlagi vsebinske analize posameznih člankov določil še argumentativne sklope glede na prevladujočo argumentacijo, v katere lahko razvrstimo stališča glede spolno vključujoče rabe jezika.

Največ stališč o spolno vključujoči rabi jezika v slovenščini (*Delo*) je bilo objavljenih leta 2018, ko je ljubljanska Filozofska fakulteta sprejela sklep številka 41, ki je predpisal rabo ženskega generičnega spola v pravnih aktih fakultete. Takrat je bilo v *Delu* objavljenih devet člankov, najmanj jih je bilo objavljenih 2019 in 2021. Največ člankov v časopisu *Die Welt* je bilo objavljenih leta 2021 (šest), najmanj (po en prispevek) pa leta 2020 in 2022.

⁶ Med alternativne izrazne možnosti (spola), izraz uporabita Kern in Vičar (2019: 417), prištevamo dvopičja, podčrtaje, poševnice, v nemščini tudi zvezdico (*) in vmesni -I-.

Graf 1: Razvrstitev člankov po letih

5.1 Pozitivna stališča

Stališča v analiziranih člankih, ki zagovarjajo spolno vključujočo rabo jezika, so tako v nemščini kot v slovenščini podobna:

POZITIVNA STALIŠČA	
DELO (slovenščina)	DIE WELT (nemščina)
1. Spolno vključujoča raba jezika omogoča vidnost žensk.	1. Spolno vključujoča raba jezika je demokratična in vključujoča.
2. Jezik oblikuje dojemanje sveta in družbe.	2. Jezik oblikuje dojemanje sveta in družbe.
3. Spolno vključujoča raba jezika je lahko praktična.	3. Spolno vključujoča raba jezika omogoča eksperimentiranje.

Tabela 1: Primerjava pozitivnih argumentativnih sklopov

V obeh analiziranih vzorcih so zagovornice in zagovorniki mnenja, da spolno vključujoča raba jezika ni izključevalna, temveč demokratična in vključujoča. V nemščini se vključevalnost nanaša na vse spole oziroma transspolne osebe, medtem ko je bila v slovenščini razprava omejena na vidnost žensk v jeziku.⁷ Kljub temu gre v obeh primerih za poudarjanje demokratičnosti spolno vključujoče rabe jezika. Argumentu demokratičnosti in vključevalnosti sledi stališče, da jezik oblikuje dojemanje sveta in družbe. Jezikovne intervencije so pomembne, saj nas spodbudijo k reflektiranju lastnih (utečenih) »miselnih vzorcev« (Bavčar

⁷ Poševnico kot eno od alternativnih možnosti v slovenščini poudari samo Bavčar (2006).

2006), ki lahko ohranjajo družbeno neenakost. Predpostavka je torej, da bolj ko bomo demokratični in vključevalni v jeziku, bolj demokratična in vključevalna družba bomo postali. To stališče je zaslediti tako v nemških kot slovenskih analiziranih člankih.

V nemščini je spolno vključujoč jezik pri zagovornicah in zagovornikih generičnega moškega spola razumljen kot nekaj nepraktičnega in nerodnega. Zagovornice in zagovorniki spolno vključujoče rabe jezika v iskanju izraznih možnosti, nasprotno, vidijo priložnost za eksperimentiranje z jezikom (Kalbitzer 2019). V slovenščini se pojavi predvsem zagovor nevtralnih poimenovanj, saj so vključujoč in eleganten način za izognitev uporabe moškega generičnega spola (Šribar 2015a, 2015b). Kritika spolno vključujočega jezika v slovenščini je lahko enaka kot v nemščini, saj je raba alternativnih izraznih možnosti lahko morfoskladenjsko zelo kompleksna.

5.2 Negativna stališča

Tabela 2 prikazuje argumentativne sklope analiziranih negativnih stališč v *Delu* in *Die Welt*.

NEGATIVNA STALIŠČA	
DELO (slovenščina)	DIE WELT (nemščina)
1. Spolno vključujoča raba je avtoritativen in ideološki ukrep, sprejet s pozicije moči in brez širše razprave.	1. Spolno vključujoča raba je avtoritativen in ideološki ukrep, sprejet s pozicije moči.
2. Spolno vključujoča raba jezika posega v jezikovni sistem.	2. Spolno vključujoča raba jezika posega v jezikovni sistem, njene rešitve so nepraktične.
3. Generični moški spol je vključevalen.	3. Generični moški spol je vključevalen, eleganten in ustaljen.
4. Med jezikom in družbo ni povezave.	4. Med jezikom in družbo ni povezave.
	5. Spolno vključujoča raba jezika je izključevalna.
	6. Strah pred jezikovno prihodnostjo.

Tabela 2: Primerjava negativnih argumentativnih sklopov

Pogosto zastopano stališče je bilo, da je spolno vključujoč jezik rešitev, ki je sprejeta od »zgoraj«, torej s pozicije moči in zato naj bi šlo za predpis oziroma v primeru slovenščine celo za dekret (Novak 2018), ki ga je zapovedal senat Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. V nemških stališčih se pridruži še mnenje, da bodo zaradi narave zapovedi spolno vključujočega jezika prišli »jezikovni policisti«, ki bi nadzorovali, ali se nova jezikovna raba tudi zares uporablja v skladu z zapovedjo (Schmid 2019). Pomensko sodijo v ta argumentativni sklop tudi stališča, ki v

spolno vključujoči rabi vidijo ideologizacijo in aktivizem (Švagelj 2015; Marvin 2018; Kronenberg 2021 idr.). Slovenskemu stališču o avtoritativnosti se pridruži še stališče, da je bila rešitev Filozofske fakultete sprejeta prehitro ter brez razprave (Marinčič 2018).

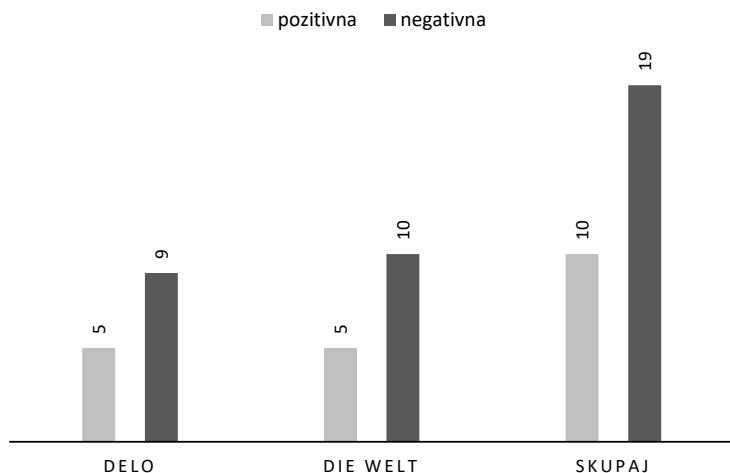
Stališče, da je spolno vključujoča raba jezika poseg v jezikovni sistem, lahko zasledimo v slovenskih in nemških prispevkih. Nemškim stališčem se pridružita še stališči, (1) da rešitve spolno vključujočega jezika ne posegajo zgolj v slovnični, ampak tudi v glasovni in pravopisni sistem, saj izmaličijo slušno in vizualno podobo jezika, zato naj bi bile rešitve (2) težko zapisljive in izgovorljive.

Pogosto je tudi utemeljevanje, da je generični moški spol vključevalen (Mavrin 2018; Lorenz 2021) zaradi svoje morfološke neobremenjenosti (predvsem v slovenščini) in je posledično elegantna rešitev pri nagovarjanju raznospolne skupine. Generičnemu moškemu spolu se pripisuje tudi historičnost, torej da velja že od nekdaj in zato ni potrebe po spreminjanju jezikovne prakse.

V obeh jezikih je prisotno stališče, da ni neposredne povezave med jezikom in družbo, torej, da jezik ne vpliva na dojemanje sveta, potemtako naj spolno vključujoča raba jezika ne bi odpravljala neenakosti in diskriminacije v družbi ali kakorkoli bistveno povečala emancipiranost žensk, kvečjemu samo še bolj seksualizira: »Spolno vključujoča raba jezika kar naenkrat seksualizira. Miselne predstave so porušene. Moške množinske oblike so prisotne že od nekdaj, zakaj bi se zdaj ločevali po spolu?« (Hümpel 2021, prev. H. Agović). Temu se pridruži tudi argument, da jezik ne vpliva na dojemanje sveta: »Teza, da jezik vpliva na zavedanje, je in ostaja ključna zmota spolno vključujoče rabe jezika« (Lorenz 2021; prev. H. Agović; gl. tudi Schmid 2019). Iz tega sledi spoznanje, da je najprej treba spremeniti realnost in ne jezika.

Kot je razvidno iz tabele 2, so prve štiri skupine (z nekaj pomenskimi niansami) prisotne v obeh jezikih. Tudi argumenti, ki podpirajo ta stališča, so si bolj ali manj podobni. V nemščini se pojavita še argumentativna sklopa, (1) da je spolno vključujoč jezik izključevalen, saj z nagovarjanjem samo žensk in moških izločimo ostale spole, kar je ravno nasprotno od želenega, pri čemer se pozablja, da je to res zgolj pri dvojnih poimenovanjih, ki so le ena od (alternativnih) izraznih možnosti spolno vključujočega jezika, ter (2) da bo nemščina izgubila svojo lepoto, čar, harmoničnost, zvočnost ipd., kar zbuja strah in nelagodje, kaj se bo z jezikom v prihodnosti zgodilo.

5.3 Pozitivna : negativna stališča

Graf 2: Razmerje med pozitivnimi in negativnimi stališči

V analiziranem vzorcu je po pet člankov v obeh časopisih izrekalo pozitivna stališča. Negativna stališča so bila izrečena v devetih člankih v *Delu* in desetih v časopisu *Die Welt*, tako se razmerje med pozitivnimi in negativnimi stališči nagiba v smer zagovarjanja obstoječe rabe jezika.

Pomembna razlika v razpravi v nemščini in slovenščini je predvsem v tem, da nemški prispevki obravnavajo spolno vključujočo rabo jezika v najširšem pomenu, kar je tudi poimenovano z *Gendern*, torej na ravni vidnosti žensk in na ravni nagovarjanja tistih, ki se v binarnem sistemu moški-ženska ne identificirajo, medtem ko je slovenska razprava osredotočena predvsem na raven vidnosti žensk v jeziku, a so si kljub temu stališča in mnenja podobna z nekaj razlikami, ki so bile obravnavane v prejšnjih odstavkih.

6 Sklep

Po primerjavi stališč glede spolno občutljive rabe jezika v slovenščini in nemščini lahko ugotovimo, da so stališča dokaj primerljiva oziroma podobna. V razpravah v obravnavanih časopisih so najbolj prisotna stališča o demokratičnosti, vključevnosti in vidnosti žensk ter drugih spolov, ko gre za pozitivna stališča. Pri negativnih stališčih so najpogostejša predvsem stališča, da je generični moški spol vključevalen; da med jezikom in družbo ni povezave ter da gre za poseg v jezikovni sistem, predvsem pri rabi alternativnih izraznih možnosti, saj te pomenijo rabo ločil znotraj besede. Prav tako je v analiziranem vzorcu bilo največkrat zastopano negativno stališče, torej tisto, ki se izreka proti spolno vključujoči rabi jezika in zagovarja trenutno jezikovno rabo.

Viri

- Ahačič, Kozma, 2018: Janez Novak, študentka slovenščine. *Delo*, 26. 5. 2018. 12.
- Bavčar, Julijana, 2006: Med seksizmom in poševnico. *Delo*, 18. 2. 2006. 27.
- Bratož, Igor, 2018a: Gesta, ki je razburila in še razburja. *Delo*, 25. 10. 2018. 4.
- Bratož, Igor, 2018b: Izključevana vključevalnost. *Delo*, 26. 10. 2018. 5.
- Ebert, Helmut, 2021: Der Denkfehler der Gender-Prediger. *Die Welt*, 5. 11. 2021.
- Heine, Matthias, 2018: Warum die Gendernsternchen-Debatte so deprimierend ist. *Die Welt*, 8. 6. 2018.
- Hümpel, Rieke, 2021: Gendern – das erinnert mich inzwischen an einen Fleischwolf. *Die Welt*, 24. 2. 2021.
- Kalbitzer, Jan, 2019: Das „Gendern-Stern“ ist ein Zeichen der Liebe. *Die Welt*, 20. 3. 2019.
- Kronenberg, Yorck, 2021: Wir sollten unsere Sprache gegen vorschnelle Eingriffe schützen. *Die Welt*, 27. 5. 2021.
- Lesničar, Tina, 2019: Kdo je v tej zgodbi kirurg? *Delo*, 16. 4. 2019. 2.
- Lohse, Nikolaus, 2021: Es gibt kein richtiges Gendern. *Die Welt*, 21. 7. 2021.
- Lorenz, Markus, 2021: Argumente gegen das Gendern, die Sie anderswo nie lesen. *Die Welt*, 23. 4. 2021.
- Lühmann, Hannah, 2018: Gendern? Vertrauen wir der natürlichen Sprachentwicklung. *Die Welt*, 16. 11. 2018.
- Marinčič, Marko, 2018: Študentka, ki postane oče. *Delo*, 9. 6. 2018. 28.
- Marvin, Tatjana, 2018: Jezik in spol. *Delo*, 5. 7. 2018. 5.
- Novak, Boris A., 2018: Moč jezika in jezik moči: o rabi ženskih jezikovnih oblik. *Delo*, 20. 6. 2022.
- Plahuta Simčič, Valentina, 2018a: Jezikovna pravda. *Delo*, 1. 6. 2018. 5.
- Plahuta Simčič, Valentina, 2018b: Odpravljaj naj bi seksizem, sproža pa kvante. *Delo*, 30. 5. 2018. 4.
- Posener, Alan, 2018: Der „Genderwahn“ ist ein Gewinn für alle. *Die Welt*, 16. 12. 2018.
- Rošker S., Jana, 2018: Vsaka, še tako dolga pot se mora začeti s prvim korakom. *Delo*, 16. 6. 2018. 21.
- Schmid, Thomas, 2019: Die Sprachpolizisten sind unter uns. *Die Welt*, 11. 3. 2019.
- Schneider, Anna, 2021: Frauen gegen Männer auszuspielen ist kaum im Sinne des Grundgesetzes. *Die Welt*, 16. 12. 2021.
- Šribar, Renata, 2015a: Ladja norcev. *Delo*, 4. 7. 2015. 29.
- Šribar, Renata, 2015b: Ladja norcev. *Delo*, 5. 9. 2015. 29.
- Švigelj, Tomaž, 2015: Ladja norcev. *Delo*, 23. 5. 2015. 31.
- Tangermann, Geli, 2020: Die Aufregung über die Gender-Sprache ist undemokratisch. *Die Welt*, 2. 6. 2020.

Wegener, Heide, 2022: Die Gender-Lobby und ihr Märchen vom „Sprachwandel“. *Die Welt*, 7. 3. 2022.

Wizorek, Anna in Lühmann, Hannah, 2018: Müssen wir in zehn Jahren alle gendern? *Die Welt*, 20. 9. 2018.

Zimic, Barvar, 2021: Bralci, bralke, bralstvo, bralec/ka, bralec_ka, bralec*ka. *Delo*, 24. 05. 2021.

Literatura

Blaubergs, Maija, 1980: An analysis of classic arguments against changing sexist language. *Women's Studies Int. Quart.* Vol. 3. 135147.

Diewald, Gabriele in Steinhauer, Anja, 2019: *Gendern – ganz einfach!* Berlin: Duden.

Doleschal, Ursula, 2016: Genderlinguistik im Slowenischen: Möglichkeiten und Grenzen einer genderfairen Sprache. Scheller-Boltz, Dennis (ur.): *New Approaches to Gender and Queer Research in Slavonic Studies: Proceedings of the International Conference "Language as a Constitutive Element of a Gendered Society – Developments, Perspectives, and Possibilities in the Slavonic Languages" (Innsbruck, 1-4 October 2014)*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag. 87–100.

F. Pusch, Luise, 1984: *Das Deutsche als Mönnersprache*. Frankfurt am Main: Suhrkamp Verlag.

Kotthoff, Helga in Nübling, Damaris, 2018: *Genderlinguistik: Eine Einführung in Sprache, Gespräch und Gesellschaft*. Tübingen: Narr Francke Attempto Verlag.

Kern, Boris in Vičar, Branislava, 2019: Jezik in transspolne identitete. *Slavistična revija* 67/2. 413–422.

Kozmik Vodušek, Vera in Jeram, Jasna, 1995: *Neseksistična raba jezika*. Ljubljana: Vlada Republike Slovenije, Urad za žensko politiko.

Kunst Gnamuš, Olga, 1995: Razmerje med spolom kot potezo reference in spolom kot slovnično kategorijo. *Jezik in slovstvo* 40/7. 255–262.

Lobin, Henning, 2021: *Sprachkampf*. Berlin: Dudenverlag.

Mikić, Jasna in Kalin Golob, Monika, 2019: (Ne)strpno o spolu: primerjava angleških in slovenskih argumentov proti uvajanju sprememb v seksistični rabi jezika. *Slovenščina 2.0: Empirične, aplikativne in interdisciplinarne raziskave* 7/2. 75–117.

Müller-Spritzer, Carolin, 2022: Zumutung, Herausforderung, Notwendigkeit? *Aus Politik und Zeitgeschichte*. <https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/apuz/geschlechtergerechte-sprache-2022/346089/zumutung-herausforderung-notwendigkeit/>. (Dostop 1. 11. 2023.)

Okrogla miza jezik in spol: <https://www.youtube.com/watch?v=3DhQQzp0HzA>. (Dostop 1. 11. 2023.)

Šabec, Nada, 2019: Jezikoslovni in družbeni vidiki kategorije spola v slovenščini in angleščini. *Slavistična revija* 67/2. 291–299.

Šauperl, Mojca, Dobrovoljc, Helena, Jeram, Jasna in Gulič, Maksimilijan, 2018: *Smer-nice za spolno občutljivo rabo jezika*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino, socialne

zadeve in enake možnosti. https://www.rtv slo.si/files/varuhinja/2020-02-11-smernice_za_spolno_obcutljivo_rabo_jezika.pdf. (Dostop 1. 11. 2023.)

Toporišič, Jože, 2000: *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.

Vidovič Muha, Ada, 2019: Spol – jezikovni sistem in ideologija. *Slavistična revija* 67/2. 127–137.